

Ötən əsrin ən dəhşətli cinayət hadisələrindən sayılan Xocalı soyqırımını təkcə Azərbaycan xalqının yox, həm də bütün bəşəriyyətin qəlbində sağalmayan yara hesab olunur. Burada erməni cəlladlarının xüsusi amansızlıqla törədiyi kütləvi qətləri əks etdirən məlumatlar hələ də bütün dünyanı sarsıdır. Ermənilər tərəfindən bu qanlı qırğının törədildiyi vaxtdan 25 il keçsə də, faciənin dəhşətləri hələ də unudulmayıb.

Əksinə, qarşıda duran başlıca məqsədlərdən biri dünyanın çox dövlətinin, beynəlxalq ictimaiyyətin daha çox nümayəndələrinin bu faciədən xəbər tutmasına nail olmaqdır. Azərbaycanın hücumçu diplomatiya xəttinin elə ən vacib istiqamətlərindən biri də məhz Ermənistanın davam edən işğalçı siyasətinin beynəlxalq aləmdə daim gündəmdə qalması, həmçinin Xocalı soyqırımının tanınması, ona lazımı hüquq qiymətinin verilməsidir.

Bu yöndə həm dövlət səviyyəsində, həm də ictimai-siyasi qurumların vasitəsi ilə xeyli iş görüldü. Ermənistanın işğalçı siyasətinin nəticəsi olaraq törədilmiş cinayətlər, xüsusilə Xocalı soyqırımı haqqında sübut və dəlillər dünya ictimaiyyətinə ardıcıl olaraq çatdırılmaqdadır. Heydər Əliyev Fondunun bu istiqamətdə həyata keçirdiyi tədbirlər, o cümlədən "Xocalıya ədalət!" kampaniyası çərçivəsində görülmüş işlər siyasi və təşviqat baxımından bu gün olduqca əhəmiyyətli rol oynayır.

15 ölkə və bir beynəlxalq təşkilat bu faciəyə siyasi qiymət veriblər

Məhz bütün bunların nəticəsidir ki, Xocalı soyqırımını tanıyan ölkələrin sayı davamlı surətdə artır. Artıq 15 ölkə Xocalı soyqırımını beynəlxalq hüquq normaları müstəvisində tanıyıblar.

Bu ilin fevral ayının əvvəllərində Şotlandiya Parlamentində təmsil olunan bütün siyasi partiyaların ümumi razılığı ilə Xocalı soyqırımına siyasi əhəmiyyəti verilməsi qərara alınıb və bu məqsədlə Xocalı soyqırımının 25 illiyi ərəfəsində həmin qanlı qırğına siyasi qiymət verilməsi haqqında qətnamənin mətni Parlamentin saytında yerləşdirilib. Şotlandiya Parlamenti üzvlərinin mütləq əksəriyyəti öz adlarını qətnamə Layihəsinin mətninə əlavə etməklə

Dünya "Xocalıya ədalət!" deyir

təklif olunan sənədin qəbul edilməsinə dəstək veriblər.

Elə cari ilin yanvar ayında daha bir ölkə, Cibuti Respublikası bu məsələdə Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləyib. Cibuti Respublikasının parlamenti, Milli Assambleya Xocalı soyqırımını pisləyib və ona siyasi-hüquqi qiymət verib. Bununla bağlı qəbul edilən qətnamədə Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalı və 1992-ci il fevralın 26-da Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Xocalı şəhərində dinc əhaliyə qarşı törədilmiş qətlə soyqırımı aktı və insanlıq əleyhinə cinayət kimi tanınır, günahkarların müvafiq beynəlxalq alətlərə uyğun olaraq cəzalandırılması bəyan edilir. Milli Assambleya bu qətnamədə Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmətini bir daha təsdiq edir, habelə BMT Nizamnaməsi və beynəlxalq hüquqa əsasən güc tətbiq etməklə ərazilərin işğal edilməsinin qəbul edilməz olduğunu vurğulayır.

Cibuti parlamenti BMT Baş Assambleyasının və Təhlükəsizlik Şurasının, eləcə də digər beynəlxalq təşkilatların Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasına dair qətnamələrinin yerinə yetirilməsinə tələb edir, eyni zamanda beynəlxalq ictimaiyyəti və beynəlxalq təşkilatları bu qərarların yerinə yetirilməsi üçün Ermənistanı təzyiqlə göstərməyə çağırır. Qətnamədə Ermənistanın təcavüzünün qurbanları olan bir milyondan artıq azərbaycanlının taleyi və böhranlı vəziyyətdən, eləcə də humanitar problemlərin miqyasından dərin narahatlıq ifadə olunur, beynəlxalq ictimaiyyətə münafiqsənə həllinə maksimum töhfə verməyə çağırılır.

Ümumiyyətlə, Xocalı soyqırımını tanıyan ölkələrin sayı son illər ərzində davamlı şəkildə artır. Məsələn, 5 il əvvəl Meksika Senatı Xocalı soyqırımını rəsmən tanıyıb. Senatın qərarının əhəmiyyəti həm də ondan ibarətdir ki, ilk dəfə olaraq Xocalı soyqırımı xarici parlament tərəfindən qanunvericilik aktı səviyyəsində tanınıb. Bundan əlavə, bu qərar ən böyük və aparıcı Latin Amerikası dövlətlərindən birinin parlamenti tərəfindən qəbul olunub.

2012-ci ildə Pakistan Senatının Xarici əlaqələr komitəsi də Xocalı şəhərində mülki əhaliyə qarşı törədilmiş soyqırımı pisləyən qətnamə qəbul edib. Burada erməni vəhşiliklərinə beynəlxalq hüquqi qiymət verilməsinin vacibliyi də diqqətə çatdırılıb.

2012-ci ilin 24 aprel tarixində Kolumbiya parlamenti 102 deputatın lehinə səsverməsi nəticəsində Xocalı soyqırımını rəsmən tanıyıb. Həmin il İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Xocalı faciəsini soyqırım olaraq qəbul edib.

2013-cü ildə Peru parlamentində Xocalı soyqırımı ilə bağlı məsələ deputatlar tərəfindən müzakirəyə çıxarılarq qərar qəbul olunub. Qərarda deyilir ki, 1987-ci ilin sonlarında Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin son mərhələsi başlayıb və ermənilər tərəfindən Xankəndidəki azərbaycanlı əhaliyə qarşı hücumlarla daha da kəskinləşib: "1988 və 1989-cu illərdə ermənilərin hücumlarının sayının artması və sonrakı illərdə keçmiş SSRİ-də siyasi stabilin olmaması yüz minlərlə azərbaycanlının deportasiya olunmasına gətirib çıxarıb. 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə Azərbaycanın Xocalı şəhərində azərbaycanlılara qarşı dəhşətli qətlə baş verib. Qətlə nəticəsində qadın və uşaqların da daxil olduğu 613 insan öldürülüb, 1275 nəfər girov götürülüb, 150 nəfər itkin düşüb, 76-sı azyaşlı omlaqla 487 nəfər əlil edilib, 26 uşağın hər iki, 130 uşağın isə ən azı bir valideyni qətlə yetirilib. Soyqırımı kimi qiymətləndirilən və tam şəkildə sənədləşdirilmiş bu hücumun ardınca Dağlıq Qarabağ və ətrafındakı yeddi rayon Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunub".

Qərarda daha sonra BMT Təhlükəsizlik Şurasının bu münaqişə ilə bağlı 4 qətnamə qəbul etdiyi vurğulanır və qətnamələrdən ətraflı söz açılır. Həmçinin qeyd edilir ki, bu qətnamələrlə BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası suverenliyə hörmət, ərazi bütövlüyü və beynəlxalq sərhədlərin pozulmazlığı prinsiplərini bir daha təsdiq edib. Qəbul olunmuş qərarda münaqişə nəticəsində Azərbaycan Respublikasına on milyardlarla dollar ziyanın dəyməsi də öz əksini tapıb.

Eyni zamanda Bosniya və Herseqovina, Rumıniya, Çexiya, Sudan, İordaniya, Honduras, Qvatemala, Panama və Sloveniya parlamentləri də Xocalı hadisəsini rəsmən soyqırım olaraq qəbul edib.

ABŞ-in 21 ştatı qətnamə qəbul edib

ABŞ Xocalı ilə bağlı ümumi olaraq mövqeyini qətiləşdirməsə də, onun artıq

Soyqırımını ittiham edən ölkələrin sayı davamlı surətdə artır

21 ştatı-Massaçusets, Texas, Nyu Cersi, Meyn, Nyu Meksika, Arkanzas, Corciya, Oklahoma, Tennesi, Pensilvaniya, Konnektikut, Florida, Missisipi, Vest Virjiniya, İndiana, Yuta, Nebraska, Havay, Montana, Arizona və Aydaho soyqırımı ilə bağlı qərar, qətnamə qəbul edib.

Hələ 2010-cu il fevralın 25-də Massaçusets ştatının Nümayəndələr Palatası Xocalıda qırğın törədilməsi faktının tanınması haqqında qətnamə qəbul edib. Bundan bir il sonra Texas ştatı Ermənistan tərəfindən Xocalıda çox ağır cinayət törədilməsi faktı kimi qəbul edilib. ABŞ-in Kaliforniya ştatında da Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanıyan qətnamə və proklamasiyalar qəbul etməsi Ermənistanın işğalçı dövlət kimi ifşasına xidmət edir.

Xocalı soyqırımının 20-ci ildə ABŞ-in Nyu Cersi ştatının qubernatoru Kris Kristi və vitse-qubernator, leytenant Kim Qadaqno Nyu Cersi ştatının Xocalı qətlə qurbanlarına ehtiramlarını ifadə edərək birgə bəyanat yayıblar. Bəyanatda qeyd olunur: "Nyu Cersi ştatı adından, biz ABŞ-Azərbaycanlıları Şəbəkəsi erməni və rus əsgərləri tərəfindən Dağlıq Qarabağ müharibəsinin dəhşətli faciəsindən qaçmağa cəhd edərkən yüzlərlə etnik azərbaycanlının qətlə yetirildiyi Xocalı qətləminin 20-ci ildönümünü yad edən hər kəslə həmrəy olduğumuzu bildiririk".

2012-ci ilin martında Meyn ştatının Nümayəndələr Palatası Xocalı soyqırımının 20-ci ildönümü ilə əlaqədar qətnamə qəbul edib. Sənədin qəbul edilməsinin təşəbbüskarları ştatın Nümayəndələr Palatasının üzvü Enn Haskell və Meyn ştatından senator Castin Alfond olub. Nyu Meksika ştatının Senatı da Xocalı faciəsini tanıması barədə bəyanat yayıb. Sənəddə Ermənistan ilə Azərbaycan arasında Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən, 1992-ci il fevralın 25-26-da Xocalı şəhərinin işğalı zamanı erməni silahlı qüvvələrinin dinc Azərbaycan əhəlisinə qarşı törətdiyi qırğından söhbət açılır.

Beynəlxalq ictimaiyyət Xocalı qətləminə tanınmalıdır

Ümumiyyətlə, bu məsələdə Azərbaycanla həmrəy olan ölkələrin sayı ilbəl artır. Moldova parlamentinin deputatı, parlamentin Xarici siyasət və Avropaya inteqrasiya üzrə komissiyasının sədr müavini Sergey Stati vurğulayıb ki, Xocalı faciəsi dünya birliyinə siyasi, millətçi ambisiyaların və işğalçılığın nəyə başa gələ biləcəyi barədə dünya birliyinin fikirləşməsinə imkan verir.

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin Moldova, Ukrayna, Belarus, Rumıniya və Polşadakı nümayəndəliyinin rəhbəri Aureliya Qriqoriu vurğulayıb ki, Xocalıda Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımının ta-

nınması Xocalı faciəsi üzrə beynəlxalq tribunal yaradılması və bəşəriyyətə qarşı törədilmiş bu ağır cinayətin bilavasitə iştirakçılarının və təşirkarlarının beynəlxalq cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi prosesində mühüm mərhələdir: "Sağlam düşüncəli bütün insanlar Xocalı qətləminə tanınmalı, beynəlxalq ictimaiyyət isə bu hadisələrdən ibarət dərsi almalıdır. O dəhşətli hadisələr ətrafında informasiya blokadası axır ki aradan qalxıb. İnanmaq çətindir ki, azərbaycanlılara münasibətdə bu vəhşiliklər və barbarlıq lap yaxın vaxtlarda, təxminən 25 il bundan əvvəl törədilib. Moldova parlamenti səviyyəsində Xocalı soyqırımının tanınması məsələsi qaldırılarda Moldovanın bir sıra qeyri-hökumət təşkilatları bu ölkədə Xocalıya ədalət bərqərar olmasını kampaniyası keçirilməsində bilavasitə iştirak etmək arzularını bildirdilər".

Bir neçə gün əvvəl isə Avstraliya İttifaqı Parlamentinin Senatında Avstraliya Liberal Partiyasının üzvü, senator Kris Bak Xocalı faciəsi ilə bağlı çıxış edib. O çıxışında Azərbaycan xalqının ölkə tarixinin ən qanlı faciəsinin 25-ci ildönümünü qeyd edəcəyini bildirib. O, həmin gün qadınlar və uşaqlar da daxil olmaqla 600-dən çox mülki şəxsin öldürüldüyünü diqqətə çatdırıb. K.Bak fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın Xocalı şəhərini işğal etdiyini, erməni əsgərləri tərəfindən insanların öldürüldüyünü və ya donmağa məhkum edildiyini vurğulayıb. Senator həmin gecə törədilmiş hadisələrin xarakter etibarilə faciəvi və dəhşətli olduğunu bildirərək 1990-cı illərdə baş vermiş müharibənin fəlakətli fəsadlarının hələ də davam etdiyini söyləyib.

Onu da qeyd edək ki, Xocalı soyqırımının dünyaya çatdırılması ilə əlaqədar Heydər Əliyev Fondu xüsusi layihələr həyata keçirir. Bu layihələr çərçivəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin Xocalıda törətdiyi qırğınla bağlı Rusiya, Türkiyə, Fransa, Macarıstan, Rumıniya, Belçika, Avstriya, Almaniya, Çexiya, İsveçrə və dünyanın bir çox ölkələrində silsilə tədbirlər keçiriləcək və keçirilməkdədir.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla Əliyevanın da Xocalı soyqırımının beynəlxalq aləmdə tanınmasında böyük rolu olub. Hələ 2009-cu ildə onun təşəbbüsü ilə başlanmış "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyası Xocalı soyqırımını haqqında həqiqətin dünyaya çatdırılmasında bu gün də vacib rol oynayır. Dünyada bu faciəyə hüquqi qiymət və rənərin sayının artması isə Ermənistanın törətdiyi cinayətin mahiyyətindən xəbər tutanların sayını sürətlə artırır.